ДӘРІС КЕШЕНІ

Пәннің атауы: «Паллиативтік көмек»
Пән коды: PK 4303
ББ атауы: 6B10104 «Мейіргер ісі»
Оқу сағаттары / кредит көлемі: 180 сағат (6 кредит)
Курс пен семестр: 4 курс, 8 семестр
Дәріс көлемі: 12 сағат

Шымкент, 2025 ж

Дәріс кешені «Паллиативтік көмек» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама №«11» «26» 06 2025ж.

Кафедра меңгерушісі м.ғ.к., доцент _____ Сейдахметова А.А

№1 дәріс

1. Тақырыбы:Паллиативті көмек және мейірбикелік күтім
2. Мақсаты:Студенттерге паллиативті көмектің мәні мен негізгі қағидаларын, сондай-ақ мейірбикелік күтімнің рөлін түсіндіру. Бұл дәрістің мақсаты – пациенттің өмірінің соңғы кезеңіндегі ауырсынуды азайту, өмір сапасын жақсарту және эмоционалдық қолдаудың маңызын көрсету. Студенттерді мультидисциплинарлық командадағы мейірбикенің функциялары мен кәсіби міндеттерімен таныстыру. Сонымен қатар, пациент пен отбасы мүшелеріне психологиялық, әлеуметтік және рухани қолдауды ұйымдастыру тәсілдерін меңгерту.
3. Дәріс тезистері:

Паллиативті көмек – бұл ауыр, өмірді қысқартып, созылмалы аурулары бар пациенттерге көрсетілетін кешенді медициналық, әлеуметтік және психологиялық қолдау жүйесі. Оның негізгі мақсаты – ауруды толық емдеуден гөрі пациенттің өмір сапасын сақтау және ауырсынуды азайту. Мейірбикелік күтім осы жүйенің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады: мейірбике пациенттің физикалық, эмоционалдық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін қадағалайды. Паллиативті күтімде ауырсынуды бақылау, симптомдарды жеңілдету, пациент пен отбасыға ақпараттық және психологиялық қолдау көрсету, этикалық мәселелерді шешу басты рөл атқарады. Мейірбике паллиативті командада дәрігермен, психологпен, әлеуметтік қызметкермен және діни қызметкерлермен бірге жұмыс істейді. Сонымен қатар, паллиативті күтімде коммуникациялық дағдылар ерекше маңызды: пациенттің тілегін тыңдау, сенім мен эмпатияны сақтау, этикалық дилеммаларды шешу. Мейірбикелік күтімде этикалық стандарттарды сақтау, кәсіби дағдыларды жетілдіру, мәдени және жеке ерекшеліктерді ескеру негізгі шарт болып табылады. Паллиативті көмектің халықаралық тәжірибесі көрсеткендей, кешенді мейірбикелік күтім пациенттің ауырсынуын төмендетіп, өмір сапасын едәуір жақсартады, сондай-ақ отбасы мүшелерінің психологиялық стрессін азайтады.

4. Иллюстрациялық материал: презентация.
5. Әдебиет: Н 1,2 ; Қ 1.
6. Бақылау сұрақтары:

1. Паллиативті көмектің негізгі мақсаты қандай?
2. Мейірбикенің паллиативті күтімдегі рөлі қандай міндеттерді қамтиды?
3. Паллиативті командаға кіретін негізгі мамандар кімдер?
4. Пациенттің өмір сапасын жақсарту үшін қандай психологиялық және әлеуметтік қолдау шаралары қолданылады?

№2 дәріс

1. Тақырыбы:Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім қызметінің құқықтық негізін ұйымдастыру. Науқастың Лиссабондық декларация құқығы
2. Мақсаты: Студенттерге паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің құқықтық негіздерін түсіндіру. Оларға науқастың құқықтары мен халықаралық стандарттарын таныстыру, атап айтқанда Лиссабондық декларацияны зерттеу. Студенттерді медициналық этика, заң және кәсіби міндеттер арасындағы байланыспен таныстыру. Сонымен қатар, пациенттің құқықтарын қорғау және медициналық қызмет көрсету сапасын арттыру тәсілдерін меңгерту. Паллиативті команда мүшелерінің заңдық міндеттері мен жауапкершілігін түсіндіру.
3. Дәріс тезистері:

Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім қызметі халықаралық және ұлттық құқықтық актілермен реттеледі. Қазақстан Республикасында бұл қызмет Денсаулық сақтау министрлігінің нормативтік құжаттарымен және «Медициналық қызмет көрсету туралы» заңмен реттеледі. Құқықтық негіз мейірбике мен басқа медициналық қызметкерлердің кәсіби

жауапкершілігін, пациенттің қауіпсіздігін және құқықтарын қамтамасыз етеді. Лиссабондық декларация – науқастардың құқықтарын халықаралық деңгейде мойындайтын маңызды құжат, онда пациенттің ақпарат алу құқығы, шешім қабылдау еркіндігі, жеке өміріне және медициналық құпиясына құқықтары қарастырылған. Декларацияға сәйкес, паллиативті көмек көрсеткенде пациенттің тілегі басты рөл атқарады, оның сенімі мен мәдени ерекшеліктері ескеріледі. Мейірбикелер науқастың құқықтарын сақтау арқылы этикалық стандарттарды қамтамасыз етеді, заң талаптарына сәйкес дәрігермен және мультидисциплинарлық командамен үйлесімді жұмыс істейді. Құқықтық негіз пациенттің құрметпен қаралуын, ақпараттандырылған келісімге негізделген шешім қабылдауды және медициналық қызмет көрсетудегі қауіпсіздікті қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, құқықтық құжаттар мейірбике мен команда мүшелерінің кәсіби жауапкершілігін анықтайды, ықтимал құқық бұзушылықтарды алдын алу және кәсіби стандарттарды сақтау үшін негіз болады. Паллиативті күтімде құқықтық және этикалық принциптердің үйлесуі науқастың өмір сапасын жақсартып, медициналық қызмет көрсету сапасын арттырады.

4. Иллюстрациялық материал: презентация.

5. Әдебиет: Н 3.4; Қ 2.

6. Бақылау сұрақтары:

1. Лиссабондық декларацияға сәйкес науқастың негізгі құқықтары қандай?
2. Қазақстан Республикасында паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім қызметінің құқықтық негізі қалай реттеледі?
3. Мейірбикелер пациенттің құқықтарын сақтау үшін қандай іс-шараларды жүзеге асырады?
4. Құқықтық және этикалық принциптердің үйлесімі паллиативті күтім сапасына қалай әсер етеді?

№3 дәріс

1. Тақырыбы:Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім компоненттері

2. Мақсаты:Студенттерге паллиативті күтімнің негізгі компоненттерін, олардың әрқайсының маңызын және өзара байланысын түсіндіру. Мейірбикелік күтімнің кешенді сипаттамасын зерттеу арқылы пациенттің өмір сапасын жақсартудағы рөлін көрсету. Студенттерге физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани компоненттерді басқару әдістерін үйрету. Паллиативті командадағы мейірбикенің әр компоненттегі міндеттерін анықтау.

3. Дәріс тезистері:

Паллиативті күтім кешенді жүйе болып табылады және бірнеше негізгі компоненттерден тұрады: физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қолдау.

Физикалық компонент – ауырсынуды басқару, симптомдарды жеңілдету, дәрі-дәрмектерді қолдану және науқастың күнделікті қажеттіліктерін қамтамасыз ету. **Психологиялық компонент** – пациенттің эмоционалды күйін бақылау, стресс, қорқыныш, депрессиямен жұмыс, сондай-ақ отбасы мүшелеріне психологиялық қолдау көрсету.

Әлеуметтік компонент – науқас пен отбасы мүшелерінің әлеуметтік ресурстарға қолжетімділігін қамтамасыз ету, әлеуметтік қызметкерлермен, волонтерлермен жұмыс жасау, отбасы динамикасын қолдау.

Рухани компонент – науқастың сенімін, моральдық құндылықтарын, мәдени ерекшеліктерін ескеру; дін қызметкерлерімен және рухани кеңесшілермен ынтымақтастық.

Мейірбикелік күтім барлық компоненттерді интеграциялайды, пациенттің өмір сапасын сақтау мен симптомдарды басқаруда орталық рөл атқарады. Мейірбике паллиативті командада дәрігермен, психологпен, әлеуметтік қызметкермен және басқа мамандармен үйлесімді жұмыс істейді, әр компонент бойынша ақпарат жинап, жоспар құрады және жүзеге асырады. Компоненттердің үйлесімділігі науқастың физикалық жайлылығы, психологиялық тұрақтылығы, әлеуметтік интеграциясы және рухани қанағаттануына әкеледі. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, әр компонентті кешенді түрде қолдану

пациенттің өмір сапасын едәуір жақсартады және отбасы мүшелерінің эмоционалды күйін тұрақтандырады.

4. Иллюстрациялық материал: презентация.

5. Әдебиет: Н 5,6 ; Қ 3.

6. Бақылау сұрақтары:

1. Паллиативті күтімнің негізгі компоненттері қандай және олардың мақсаты неде?
2. Физикалық компонентті басқаруда мейірбикенің қандай міндеттері бар?
3. Психологиялық, әлеуметтік және рухани компоненттердің пациенттің өмір сапасына әсері қандай?
4. Паллиативті командада компоненттердің интеграциясы қалай жүзеге асырылады?

№4 дәріс

1. Тақырыбы:Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім көрсетудің негізгі моделдері

2. Мақсаты:Студенттерге паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің түрлі көрсетілу модельдерін таныстыру, олардың ерекшеліктері мен артықшылықтарын түсіндіру. Модельдерді клиникалық практикада қолдану принциптерін үйрету. Мейірбикелік күтімде мультидисциплинарлық тәсілдің, интегративтік және үйлестірілген модельдердің рөлін көрсету. Студенттерді науқастың өмір сапасын арттырудағы әр модельдің тиімділігін бағалауға үйрету.

3. Дәріс тезистері:

Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім көрсету әр елде әртүрлі модельдер бойынша ұйымдастырылады және олардың әркайсысының клиникалық, әлеуметтік және экономикалық ерекшеліктері бар.

Үйлестірілген модель – паллиативті қызмет көрсетудің барлық компоненттерін біріктіреді: дәрігерлік, мейірбикелік, әлеуметтік және психологиялық қолдау. Бұл модельде пациенттің қажеттіліктері кешенді түрде қанағаттандырылады, барлық мамандар арасында тұрақты коммуникация мен үйлестіру қамтамасыз етіледі. **Комьюнити-орталықты модель** – науқас пен отбасының тұрғылықты жерінде қызмет көрсетуді көздейді, мұнда мейірбикелер қоғамдастық ресурстарымен тығыз байланыста жұмыс істейді, сондай-ақ волонтерлер мен әлеуметтік қызметкерлер қатысады.

Хоспис моделі – өмірінің соңғы кезеңінде науқастарға арнайы хосписте көрсетілетін кешенді паллиативті көмек; бұл модельде мейірбике рөлі ерекше маңызды, өйткені ол ауырсынуды бақылау, симптомдарды жеңілдету және эмоционалды қолдауды қамтамасыз етеді.

Үйде паллиативті күтім моделі – науқасқа өз үйінде медициналық және мейірбикелік қызмет көрсетіледі; бұл модель пациенттің жайлылығы мен отбасының қолдауын басты орынға қояды. Әр модельде мейірбикелер пациенттің физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін қадағалайды, ақпараттандырылған келісімге сүйене отырып шешім қабылдайды және мультидисциплинарлық командамен үйлесімді жұмыс істейді. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, үйлестірілген және интегративтік модельдер науқастың өмір сапасын едәуір арттырады, симптомдарды тиімді жеңілдетеді және отбасының психоәлеуметтік күйін жақсартады.

4. Иллюстрациялық материал: презентация.

5. Әдебиет: Н 1,7 ; Қ 3.

6. Бақылау сұрақтары:

1. Паллиативті көмек көрсетудің негізгі модельдері қандай?
2. Үйлестірілген модельдің пациенттің өмір сапасына әсері неде?
3. Хоспис моделі мен үйде күтім моделінің айырмашылығы неде?
4. Мейірбикелер әр модельде қандай негізгі функцияларды атқарады?

№5 дәріс

1. Тақырыбы:Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімге мұқтаж науқастардың негізгі симптомдары.

2. Мақсаты:Студенттерге паллиативті күтімге мұқтаж пациенттердің негізгі симптомдарын анықтау және сипаттау қабілетін дамыту. Науқастардың физикалық, психологиялық және эмоционалдық жағдайын бағалауды үйрету. Мейірбикелік күтім барысында симптомдарды бақылау, жеңілдету және науқастың өмір сапасын жақсарту стратегияларын түсіндіру. Студенттерді мультидисциплинарлық командадағы мейірбикенің рөлін меңгерту.

3. Дәріс тезистері:

Паллиативті көмекке мұқтаж науқастарда жиі кездесетін симптомдар кешенді сипатқа ие және олардың өмір сапасына тікелей әсер етеді.

Физикалық симптомдар – ауырсыну, ентігу, әлсіздік, жүрек-тамыр жүйесі немесе ас қорыту жүйесі бұзылыстары, ұйқының бұзылуы, тәбеттің төмендеуі, дене салмағының азаюы.

Психологиялық симптомдар – депрессия, мазасыздық, қорқыныш, күйзеліс, эмоционалды тұрақсыздық, өмірдің соңғы кезеңіне қатысты үрей.

Социальды симптомдар – отбасымен қарым-қатынаста қиындықтар, әлеуметтік оқшаулану, күнделікті әрекеттерді орындауда тәуелділік.

Рухани симптомдар – өмір мәнін іздеу, сенім мен моральдық дағдарыс, діни немесе философиялық сұрақтарға қатысты сұрақтар.

Мейірбикелік күтімнің негізгі мақсаты – бұл симптомдарды кешенді түрде бағалау және басқару. Ауырсынуды жеңілдету, тыныс алу мен ас қорыту симптомдарын бақылау, психологиялық қолдау көрсету, әлеуметтік интеграцияны қамтамасыз ету және рухани қолдауды ұйымдастыру мейірбикенің міндеттеріне кіреді. Симптомдардың кешенді бағалануы арнайы шкалалар мен мониторинг әдістерімен жүзеге асады (мысалы, ауырсынуды бағалау шкалалары, депрессия мен мазасыздық деңгейін бағалау құралдары). Науқастың симптомдарын тиімді басқару үшін мейірбике дәрігер, психолог, әлеуметтік қызметкер және басқа мамандармен үйлесімді жұмыс істеуі тиіс. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, симптомдарды кешенді басқару науқастың өмір сапасын едәуір арттырады, аурудың ауыртпалығын азайтады және отбасының психоәлеуметтік күйін жақсартады.

4. Иллюстрациялық материал:

- Науқастардың негізгі физикалық және психологиялық симптомдарын көрсететін кесте
- Симптомдарды бағалау шкалалары диаграммасы
- Мейірбикелік күтім арқылы симптомдарды басқару алгоритмі
- Паллиативті командадағы мультидисциплинарлық тәсіл схемасы

5. Әдебиет: Н 6,7 ; Қ 2.

6. Бақылау сұрақтары:

1. Паллиативті күтімге мұқтаж науқастарда кездесетін негізгі физикалық симптомдар қандай?
2. Науқастың психологиялық және эмоционалдық қажеттіліктерін қалай бағалауға болады?
3. Мейірбикелік күтім симптомдарды басқаруда қандай әдістерді қолданады?
4. Симптомдарды кешенді бағалау науқастың өмір сапасына қалай әсер етеді?

№6 дәріс

1. Тақырыбы:Хоспистік қызмет пен құрылымы

2. Мақсаты:Студенттерге хоспистік қызметтің мәні мен мақсатын түсіндіру. Хоспис құрылымын, құрамдас бөлімдерін және қызмет көрсетудің негізгі бағыттарын таныстыру. Мейірбикелік күтімдегі рөлін, мультидисциплинарлық командадағы міндеттерін көрсету. Пациенттің өмір сапасын жақсарту үшін хоспистік қызметті ұйымдастыру принциптері мен стандарттарын меңгерту.

3. Дәріс тезистері:

Хоспис – бұл өмірінің соңғы кезеңінде паллиативті көмек қажет науқастарға арналған арнайы медициналық мекеме. Хоспистік қызметтің негізгі мақсаты – ауырсынуды жеңілдету, симптомдарды басқару және пациенттің физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру. Хоспис құрылымы бірнеше негізгі бөлімдерден тұрады: медициналық бөлім (дәрігерлік және мейірбикелік қызмет), психологиялық және әлеуметтік қолдау бөлімі, физиотерапия

және реабилитация бөлімі, рухани қолдау бөлімі, сондай-ақ әкімшілік және логистикалық бөлімдер. Мейірбикелер хосписте пациенттің күнделікті күтімін қамтамасыз етеді, симптомдарды бақылап, дәрігермен үйлесімді жұмыс істейді, сондай-ақ пациент пен отбасының эмоционалды қолдауын ұйымдастырады. Хоспистік қызметтің ерекшелігі – мультидисциплинарлық тәсіл: дәрігер, мейірбике, психолог, әлеуметтік қызметкер, діни қызметкер бір команда ретінде жұмыс істейді, әр компонент бойынша кешенді қызмет көрсетеді. Хоспистік модель пациенттің соңғы кезеңіндегі өмір сапасын арттыруға бағытталған, аурудың ауыртпалығын төмендетеді, отбасының эмоционалды күйін тұрақтандырады. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, хоспистік күтімнің құрылымы мен тиімді ұйымдастырылуы науқасқа кешенді қолдау көрсетіп, мейірбикелердің кәсіби рөлін айқын анықтайды.

4. Иллюстрациялық материал: презентация.

5. Әдебиет: Н 5,6 ; Қ 2.

6. Бақылау сұрақтары:

1. Хоспис қызметінің негізгі мақсаты қандай?
2. Хоспистік құрылымның негізгі бөлімдері мен олардың рөлі неде?
3. Мейірбикелер хосписте қандай міндеттер атқарады?
4. Мультидисциплинарлық команда хоспистік күтімде қалай жұмыс істейді?

№7 дәріс

1. Тақырыбы:АЖИТС/АИТВ бар науқастарға арналған мейірбикелік күтім мен паллиативті көмектің мазмұны, мақсаты.

2. Мақсаты:Студенттерге АИТВ/АЖИТС-пен ауыратын науқастарға көрсетілетін паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің ерекшеліктерін түсіндіру. Науқастың физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін кешенді бағалауды үйрету. Мейірбикелік күтімнің мақсаты мен мазмұнын, сондай-ақ мультидисциплинарлық командадағы рөлін нақты көрсету. Пациенттің өмір сапасын арттыру және симптомдарды тиімді басқару тәсілдерін меңгерту.

3. Дәріс тезистері:

АЖИТС/АИТВ бар науқастар ерекше медициналық және әлеуметтік қажеттіліктерге ие. Паллиативті көмек мұндай науқастарда аурудың прогрессиясына байланысты симптомдарды жеңілдетуге, өмір сапасын сақтауға және психоәлеуметтік қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған.

Физикалық күтім: ауырсынуды басқару, инфекцияларды бақылау, иммундық жүйені қолдау, тәбетті сақтау, дене салмағын тұрақтандыру.

Психологиялық күтім: депрессия, мазасыздық, өмірдің соңына қатысты қорқынышпен жұмыс, эмоционалды қолдау, сенім мен үмітті сақтау.

Әлеуметтік қолдау: stigma мен дискриминациямен күресу, отбасы мен қоғамдағы интеграцияны қамтамасыз ету, әлеуметтік қызметтерге қолжетімділік.

Рухани қолдау: науқастың сенімін сақтау, моральдық дағдарысты жеңілдету, мәдени және діни ерекшеліктерді ескеру.

Мейірбикелер АЖИТС/АИТВ науқастарына күтім көрсетуде маңызды рөл атқарады: симптомдарды бақылау, дәрі-дәрмек терапиясын қадағалау, психоәлеуметтік қолдау көрсету, отбасы мүшелерімен жұмыс істеу, ақпарат беру және этикалық шешімдер қабылдауға қатысу. Паллиативті көмек пен мейірбикелік күтім кешенді тәсілде жүзеге асырылады, бұл науқастың физикалық жайлылығы мен эмоционалды тұрақтылығын арттыруға, өмір сапасын сақтау мен отбасының қолдауын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, кешенді күтім науқастың симптомдарын едәуір жеңілдетеді, психологиялық күйін тұрақтандырады және инфекциялық асқынулардың алдын алады.

4. Иллюстрациялық материал:

- АЖИТС/АИТВ науқастарына көрсетілетін паллиативті көмектің компоненттері схемасы (физикалық, психологиялық, әлеуметтік, рухани)
- Мейірбикелік күтімнің алгоритмі диаграммасы

- Симптомдарды бақылау және дәрі-дәрмек терапиясы кестесі
- Мультидисциплинарлық командадағы міндеттер схемасы

5. Әдебиет: Н 4,5 ; Қ 1.

6. Бақылау сұрақтары:

1. АЖИТС/АИТВ науқастарына паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің негізгі компоненттері қандай?
2. Науқастың физикалық және психологиялық симптомдарын басқаруда мейірбикенің рөлі қандай?
3. Әлеуметтік және рухани қолдау АЖИТС/АИТВ науқастары үшін неліктен маңызды?
4. Мультидисциплинарлық команда қалай жұмыс істейді және оның науқастың өмір сапасына әсері қандай?

№8 дәріс

1. Тақырыбы:Терминальды науқастардың психологиялық мәселесі

2. Мақсаты:Студенттерге терминальды науқастардың психологиялық проблемаларын анықтау және сипаттау қабілетін дамыту. Науқастардың эмоционалды күйін бағалауды үйрету, психологиялық қолдаудың рөлін көрсету. Мейірбикелік күтімде эмоционалды тұрақтылықты сақтау стратегияларын меңгерту. Терминальды кезеңде науқастың өмір сапасын арттыру үшін психологиялық қолдауды ұйымдастыру принциптерін түсіндіру.

3. Дәріс тезистері:

Терминальды науқастардың психологиялық мәселесі – олардың өмірінің соңғы кезеңінде кездесетін эмоционалды, когнитивтік және әлеуметтік қиындықтардың кешені. **Қорқыныш пен үрей** – аурудың ауыртпалығына, өмірдің қысқалығына және белгісіздікке байланысты жиі кездеседі.

Депрессия мен қайғы – науқастарда эмоционалды күйзеліс, өмірдің мәнін жоғалту, жалғыздық сезімі туындайды.

Қателесу және өзін-өзі кінәлау – кейбір пациенттер өткен өмірін немесе шешімдерін қайта қарастырып, өзін кінәлі сезінуі мүмкін.

Қарым-қатынас қиындықтары – отбасы мүшелерімен эмоционалды байланыстағы проблемалар, ашық сөйлесуден қорқу, әлеуметтік оқшаулану.

Мейірбикелік күтімнің негізгі міндеті – осы психологиялық мәселелерді кешенді түрде бағалау және жеңілдету. Психологиялық қолдау бірнеше бағытта жүзеге асады: науқастың эмоцияларын тыңдау, сенім мен қауіпсіздік сезімін қамтамасыз ету, стрессті төмендету әдістерін қолдану, отбасы мүшелерімен үйлесімді қарым-қатынас орнату. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, психологиялық қолдаудың тиімділігі пациенттің физикалық симптомдарын жеңілдетуге, өмір сапасын арттыруға және эмоционалды тұрақтылықты сақтауға тікелей әсер етеді. Мейірбике психологиялық қолдауды көрсетуде мультидисциплинарлық командамен тығыз жұмыс істейді: психолог, әлеуметтік қызметкер және дәрігердің қатысуымен кешенді стратегиялар қолданылады.

4. Иллюстрациялық материал:

- Терминальды науқастардағы психологиялық проблемалар схемасы
- Психологиялық қолдау алгоритмі диаграммасы
- Эмоционалды күйді бағалау шкалалары (депрессия, мазасыздық)
- Мейірбикелік күтім мен мультидисциплинарлық команданың психологиялық қолдау схемасы

5. Әдебиет: Н 3,4; Қ 2.

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы)**:**

1. Терминальды науқастарда кездесетін негізгі психологиялық мәселелер қандай?
2. Науқастың қорқынышы мен депрессиясын қалай бағалауға болады?
3. Мейірбикелік күтім психологиялық қолдауды қалай ұйымдастырады?
4. Мультидисциплинарлық команда психологиялық проблемаларды шешуде қалай әрекет етеді?

№9 дәріс

1. Тақырыбы:Емделмейтін неврологиялық науқастарға арналған мейірбикелік күтім мен паллиативті көмектің мазмұны, мақсаты

2. Мақсаты:Студенттерге емделмейтін неврологиялық науқастарға көрсетілетін паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің ерекшеліктерін түсіндіру. Науқастың физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін кешенді бағалауды үйрету. Симптомдарды бақылау және жеңілдету стратегияларын меңгерту. Мейірбикелердің мультидисциплинарлық командадағы рөлін нақты көрсету арқылы өмір сапасын арттыруға бағытталған күтім принциптерін түсіндіру.

3. Дәріс тезистері:

Емделмейтін неврологиялық науқастар (мысалы, нейродегенеративтік аурулар: Альцгеймер, Паркинсон, бүйрек-жүйелік нейропатиялар, амитрофиялық латералды склероз) кешенді медициналық және мейірбикелік күтімді талап етеді. Паллиативті көмек негізгі мақсат ретінде науқастың өмір сапасын сақтау мен симптомдарды басқаруды алады.

Физикалық күтім: қозғалыс шектеулігі, ауырсыну, бұлшықет спазмы, тыныс алу қиындықтары, жұтыну проблемаларын бақылау және жеңілдету.

Психологиялық күтім: депрессия, мазасыздық, когнитивтік бұзылыстар, сенім мен үмітті сақтау.

Әлеуметтік қолдау: отбасы мен қамқоршыларға кеңес беру, әлеуметтік ресурстарға қолжетімділікті қамтамасыз ету, күтім жоспарын үйлестіру.

Рухани қолдау: науқастың сенімін, моральдық құндылықтарын сақтау, діни немесе философиялық сұрақтарға қолдау көрсету.

Мейірбикелер емделмейтін неврологиялық науқастарға күтім көрсету барысында симптомдарды жүйелі түрде бағалап, мультидисциплинарлық команданың әр мүшесімен үйлесімді жұмыс жүргізеді. Симптомдарды бақылау үшін арнайы шкалалар мен мониторинг әдістері қолданылады, мысалы, ауырсыну және қозғалғыштықты бағалау құралдары. Паллиативті күтімнің кешенді тәсілі науқастың физикалық жайлылығын арттырып, психологиялық тұрақтылығын сақтап, отбасының қолдауын күшейтеді. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, кешенді мейірбикелік күтім симптомдарды тиімді жеңілдетеді, өмір сапасын сақтайды және күтім көрсететін отбасының психоәлеуметтік күйін жақсартады.

4. Иллюстрациялық материал:

- Емделмейтін неврологиялық науқастарға арналған паллиативті көмек компоненттері схемасы (физикалық, психологиялық, әлеуметтік, рухани)
- Симптомдарды бағалау және басқару алгоритмі диаграммасы
- Мейірбикелік күтімнің мультидисциплинарлық командадағы рөлі схемасы
- Науқастың күнделікті күтім жоспарларының үлгісі

5. Әдебиет: Н 2,3 ; Қ 1.

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы)**:**

1. Емделмейтін неврологиялық науқастарда кездесетін негізгі физикалық симптомдар қандай?
2. Мейірбикелік күтім психологиялық және әлеуметтік қолдауды қалай қамтамасыз етеді?
3. Симптомдарды бағалау мен басқаруда қандай әдістер қолданылады?
4. Мультидисциплинарлық команда емделмейтін неврологиялық науқастарға қалай қызмет көрсетеді?

№10 дәріс

1. Тақырыбы:Емделмейтін онкологиялық науқастарға арналған мейірбикелік күтім мен паллиативті көмектің мазмұны, мақсаты

2. Мақсаты:Студенттерге емделмейтін онкологиялық науқастарға көрсетілетін паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің ерекшеліктерін түсіндіру. Науқастың физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін кешенді бағалауды үйрету. Симптомдарды бақылау және жеңілдету

стратегияларын меңгерту. Мейірбикелердің мультидисциплинарлық командадағы рөлін нақты көрсету арқылы пациенттің өмір сапасын арттыруға бағытталған күтім принциптерін түсіндіру.

3. Дәріс тезистері:

Емделмейтін онкологиялық науқастарда паллиативті көмек – бұл ауырсынуды және симптомдарды жеңілдетуге, өмір сапасын сақтау мен психоәлеуметтік қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған кешенді қызмет.

Физикалық күтім: ауырсынуды бақылау (анальгетиктерді қолдану, ауырсынуды бағалау), жүрек-тамыр, ас қорыту және тыныс алу жүйелеріндегі симптомдарды жеңілдету, инфекцияларды басқару, қозғалыс және күнделікті әрекеттерді қолдау. **Психологиялық күтім:** депрессия, мазасыздық, қорқыныш, өмірдің соңына қатысты үреймен жұмыс, эмоционалды қолдау көрсету.

Әлеуметтік қолдау: науқас пен отбасы мүшелерін ақпараттандыру, әлеуметтік ресурстарға қолжетімділікті қамтамасыз ету, отбасы мен қоғамдағы интеграцияны қолдау.

Рухани қолдау: науқастың сенімін сақтау, моральдық және философиялық сұрақтарға қолдау көрсету, діни немесе мәдени ерекшеліктерді ескеру.

Мейірбикелер емделмейтін онкологиялық науқастарға күтім көрсетуде мультидисциплинарлық команданың негізгі мүшесі ретінде жұмыс істейді: симптомдарды бақылау, дәрі-дәрмек терапиясын қадағалау, эмоционалды және әлеуметтік қолдау ұйымдастыру. Симптомдарды басқару үшін ауырсынуды бағалау шкалалары, физикалық функцияны бақылау құралдары, психологиялық сауалнамалар қолданылады. Кешенді мейірбикелік күтім науқастың физикалық жайлылығын арттырады, психологиялық тұрақтылығын сақтайды, отбасының психоәлеуметтік қолдауын күшейтеді. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, паллиативті күтімнің кешенді тәсілі пациенттің симптомдарын едәуір жеңілдетеді, өмір сапасын арттырады және отбасының эмоционалды күйін тұрақтандырады.

4. Иллюстрациялық материал:

- Онкологиялық науқастарға арналған паллиативті көмек компоненттері схемасы (физикалық, психологиялық, әлеуметтік, рухани)
- Симптомдарды бағалау және басқару алгоритмі диаграммасы
- Мейірбикелік күтімнің мультидисциплинарлық командадағы рөлі схемасы
- Науқастың күнделікті күтім жоспарларының үлгісі

5. Әдебиет: Н 6,7 ; Қ 2.

6. Бақылау сұрақтары :

1. Емделмейтін онкологиялық науқастарда кездесетін негізгі физикалық симптомдар қандай?
2. Мейірбикелік күтім психологиялық және әлеуметтік қолдауды қалай қамтамасыз етеді?
3. Симптомдарды бағалау мен басқаруда қандай әдістер қолданылады?
4. Мультидисциплинарлық команда емделмейтін онкологиялық науқастарға қалай қызмет көрсетеді?

№11 дәріс

1. Тақырыбы:Кардиологиялық бұзылыс кезіндегі мейірбикелік күтім мен паллиативті көмектің мазмұны, мақсаты

2. Мақсаты:Студенттерге кардиологиялық бұзылысы бар науқастарға көрсетілетін паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің ерекшеліктерін түсіндіру. Науқастың физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін кешенді бағалауды үйрету. Симптомдарды бақылау және жеңілдету стратегияларын меңгерту. Мейірбикелердің мультидисциплинарлық командадағы рөлін нақты көрсету арқылы науқастың өмір сапасын арттыруға бағытталған күтім принциптерін түсіндіру.

3. Дәріс тезистері:

Кардиологиялық бұзылысы бар науқастарда (жүрек жеткіліксіздігі, аритмия, миокард инфарктісі, кардиомиопатиялар) паллиативті көмек – симптомдарды жеңілдетуге және өмір сапасын сақтауға бағытталған кешенді процесс.

Физикалық күтім: ауырсынуды бақылау, тыныс алу қиындықтарын жеңілдету, ісіну мен ацидоз симптомдарын бақылау, дәрі-дәрмек терапиясын қадағалау, науқастың физикалық белсенділігін шектеуге және қолдауға бағытталған шаралар.
Психологиялық күтім: депрессия, мазасыздық, үрей, өмірдің соңына қатысты қорқынышпен жұмыс жасау, эмоционалды қолдау көрсету.
Әлеуметтік қолдау: отбасы мүшелерін ақпараттандыру, әлеуметтік ресурстарға қолжетімділікті қамтамасыз ету, пациенттің өмірін ұйымдастыруға қолдау көрсету. **Рухани қолдау:** сенім мен моральдық тұрақтылықты сақтау, философиялық немесе діни сұрақтар бойынша психологиялық қолдау көрсету, пациенттің мәдени ерекшеліктерін ескеру.
Мейірбикелер кардиологиялық бұзылысы бар науқастарға күтім көрсету барысында симптомдарды жүйелі түрде бағалап, мультидисциплинарлық команданың әр мүшесімен үйлесімді жұмыс жүргізеді. Симптомдарды бақылау үшін жүрек ритмін, қан қысымын, тыныс алу функциясын, ісінуді, ауырсынуды бағалау құралдары қолданылады. Паллиативті күтімнің кешенді тәсілі науқастың физикалық жайлылығын арттырады, психологиялық тұрақтылығын сақтайды және отбасының қолдауын күшейтеді. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, кардиологиялық бұзылысы бар науқастарға кешенді паллиативті көмек симптомдарды едәуір жеңілдетеді, өмір сапасын арттырады және өмірдің соңғы кезеңінде эмоционалды күйді тұрақтандырады.

4. Иллюстрациялық материал:
- Кардиологиялық бұзылысы бар науқастарға арналған паллиативті көмек компоненттері схемасы (физикалық, психологиялық, әлеуметтік, рухани)
- Симптомдарды бақылау және мейірбикелік күтім алгоритмі диаграммасы
- Мейірбикелік күтімнің мультидисциплинарлық командадағы рөлі схемасы
- Науқастың күнделікті күтім жоспарларының үлгісі

5. Әдебиет: Н 3,5 ; Қ 3.
6. Бақылау сұрақтары:
1. Кардиологиялық бұзылысы бар науқастарда кездесетін негізгі физикалық симптомдар қандай?
2. Мейірбикелік күтім психологиялық және әлеуметтік қолдауды қалай қамтамасыз етеді?
3. Симптомдарды бағалау мен басқаруда қандай әдістер қолданылады?
4. Мультидисциплинарлық команда кардиологиялық бұзылысы бар науқастарға қалай қызмет көрсетеді?

№12 дәріс

1. Тақырыбы:Терминальды жағдай кезіндегі мейірбикелік күтім мен паллиативті көмектің мазмұны, мақсаты
2. Мақсаты:Студенттерге терминальды жағдайдағы науқастарға көрсетілетін паллиативті көмек пен мейірбикелік күтімнің ерекшеліктерін түсіндіру. Науқастың физикалық, психологиялық, әлеуметтік және рухани қажеттіліктерін кешенді бағалауды үйрету. Симптомдарды бақылау және жеңілдету стратегияларын меңгерту. Мейірбикелердің мультидисциплинарлық командадағы рөлін нақты көрсету арқылы өмірдің соңғы кезеңінде пациенттің өмір сапасын сақтау принциптерін түсіндіру.
3. Дәріс тезистері:
Терминальды жағдай – бұл аурудың соңғы кезеңі, мұнда науқастың өмірін ұзартуға бағытталған емдік шаралар тиімді болмайды және паллиативті көмек басты рөл атқарады.
Физикалық күтім: ауырсынуды жеңілдету, тыныс алу, ас қорыту және жүрек-тамыр жүйесінің симптомдарын бақылау, дене жайлылығын қамтамасыз ету.
Психологиялық күтім: қорқыныш, депрессия, үрей, жалғыздық сезімін жеңілдету, сенім мен эмоционалды тұрақтылықты сақтау, пациенттің тілегін тыңдау және қолдау көрсету.

Әлеуметтік қолдау: отбасы мен қамқоршыларға кеңес беру, әлеуметтік ресурстарға қолжетімділікті қамтамасыз ету, күнделікті күтімді ұйымдастыру.
Рухани қолдау: науқастың сенімін сақтау, моральдық және философиялық сұрақтарға қолдау көрсету, мәдени және діни ерекшеліктерді ескеру.
Мейірбикелер терминальды науқастарға күтім көрсетуде мультидисциплинарлық команданың негізгі мүшесі ретінде жұмыс істейді: симптомдарды бағалау, дәрі-дәрмек терапиясын бақылау, психологиялық және рухани қолдау көрсету. Симптомдарды басқару үшін ауырсыну және тыныс алу шкалалары, физикалық белсенділікті бағалау, эмоционалды сауалнамалар қолданылады. Паллиативті күтім кешенді тәсілмен жүзеге асырылғанда науқастың физикалық жайлылығы сақталып, эмоционалды тұрақтылық қамтамасыз етіледі, отбасының психоәлеуметтік күйі жақсарады. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, кешенді мейірбикелік күтім терминальды жағдайдағы науқастардың өмір сапасын едәуір арттырады, симптомдарды жеңілдетеді және отбасының эмоционалды қолдауын күшейтеді.

4. Иллюстрациялық материал:

- Терминальды жағдайдағы науқастарға арналған паллиативті көмек компоненттері схемасы (физикалық, психологиялық, әлеуметтік, рухани)
- Симптомдарды бақылау және мейірбикелік күтім алгоритмі диаграммасы
- Мейірбикелік күтімнің мультидисциплинарлық командадағы рөлі схемасы
- Науқастың күнделікті күтім жоспарларының үлгісі

5. **Әдебиет:**

Негізгі:

1. Мухамбетжанова А.С. Паллиативная помощь и уход за больными онкологического профиля : учебник / А. С. Мухамбетжанова, Г. Е. Жумина . - Караганда : ТОО "Medet Group", 2021. - 428
2. Сестринский уход на дому : учебное пособие / А.Т. Умбетжанова [и др.]. - Караганда : АҚНҰР, 2020. - 78 с.
3. Паллиативтік көмек: оқу - әдістемелік құрал / А. А. Сейдахметова [т/б.]. - Шымкент : ОҚМФА, 2016. - 101 бет.
4. Татарников, М. А. Управление качеством медицинской помощи / М. А. Татарников. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016
5. Мухамбетжанова А.С. Паллиативті көмек және онкологиялық науқастарға күтім жасау : оқулық / А. С. Мухамбетжанова, Г. Е. Жумина . - Караганда : ТОО "Medet Group", 2021. - 414 с
6. Паллиативтік көмек : оқу - әдістемелік құрал / А. А. Сейдахметова [т/б.]. - Шымкент : ОҚМФА, 2016. - 101 бет.
7. Внутренняя медицина основанная на доказательствах : руководство / ред. Петр Гаевски ; пер. Ирина Авраменко . - Краков : Изд-во "Практическая медицина", 2018. - 1680 с

Қосымша :

1. 1.Юсуфхонова , Г. К. Оценка качества оказания паллиативной помощи инкурабельным больным : дис. ... на соиск. акад. степени магистра мед. наук / Г. К. Юсуфхонова . - Шымкент : ЮКМА, 2019. - 79 с. +эл. опт. диск (CD-ROM)
2. Паллиативтік көмек : оқу - әдістемелік құрал / А. А. Сейдахметова [т/б.]. - Шымкент : ОҚМФА, 2016. - 101 бет.
3. Внутренняя медицина основанная на доказательствах : руководство / ред. Петр Гаевски ; пер. Ирина Авраменко . - Краков : Изд-во "Практическая медицина", 2018. - 1680 с

6. Бақылау сұрақтары:

1. Терминальды жағдайдағы науқастарда кездесетін негізгі физикалық симптомдар қандай?
2. Психологиялық және рухани қолдау мейірбикелік күтімде қандай рөл атқарады?
3. Симптомдарды бағалау және басқаруда қандай әдістер қолданылады?
4. Мультидисциплинарлық команда терминальды науқастарға қалай қызмет көрсетеді?